

Čo všetko viem o médiách

/pre žiakov 5 – 9. ročníka ZŠ/

Miroslava Langerová

Mgr. Miroslava Langerová, PhD.

Čo všetko viem o médiách

/pre žiakov 5 – 9. ročníka ZŠ/

Editori: Mgr. Martina Dávidová

Ing. Daniel Lajčin, PhD.

**Publikácia je financovaná z prostriedkov programu
Školy pre budúcnosť 2013/2014, ktorý prevádzkuje
Nadácia Orange.**

Košice 2014

Autor: Mgr. Miroslava Langerová, PhD.

Editori: Mgr. Martina Dávidová

Ing. Daniel Lajčin, PhD.

Prvé vydanie. Košice 2014

Vydávajú:

Žabky

Dubnický technologický inštitút v Dubnici nad

Váhom

ISBN 978-80-89400-96-6

EAN 9788089400966

Za vydanie tejto publikácie pre žiakov vďačíme Nadácii Orange a taktiež Dubnickému technologickému inštitútu. Nadácia Orange finančne podporila vznik publikácie a Dubnický technologický inštitút prispel po odbornej stránke ku kvalite publikácie.

V edícii Mediálna výchova hrou vyšli v roku

2014 aj:

- **Mediálna výchova hrou pre učiteľov**
- **Mediálna výchova hrou pre rodičov**

Obe publikácie spolu s publikáciou, ktorá sa

Vám práve dostala do rúk, je možné si objednať

na maily: mirka@zabky.sk

Obsah

Pár slov na úvod.....	9
1. Hlavné postavy.....	11
2. Prihlásenie sa do paralelného chatu.....	13
3. Zoznamovanie.....	14
4. Rozhovor o televízii.....	16
5. Natáčanie filmov.....	19
6. Ako trávime voľný čas.....	23
7. Veríme tomu, čo vidíme v telke?.....	26
8. Internet alebo knižnica?.....	41
Záver.....	49
Literatúra.....	53

Čo všetko viem o médiách

Pár slov na úvod...

Koľko dní v týždni sa nájde takých, kedy nie si vôbec pri počítači? A koľko dní v týždni sa nájde takých, kedy nie si vôbec pri televízii? A nájde sa deň, kedy by si vôbec nemal pri sebe mobilný telefón?

Keď boli tvoji rodičia ešte deti, počítače neboli v každej rodine, mobil nemal nikto alebo iba jeden člen rodiny a v televízii bolo na výber iba pár programov... Vieš si to predstaviť? O tom, že by si mohli tvoji rodičia ako deti smskovať, či chatovať na internete, ani netušili.

Táto knižka, ktorú si práve začal čítať, má byť niečo ako chatovačka medzi viacerými generáciami. Až na to, že pri tejto chatovačke netreba zapnúť mobil, či počítač, stačí pretočiť pár strán a skúsiť paralelný svet, vrátiť sa do minulosti, predstaviť si budúcnosť alebo sa zorientovať v prítomnosti. Tvojou úlohou bude podľa

Čo všetko viem o médiách

zadaní dopĺňať to, čo si myslíš, že mohla byť pravda či už v minulosti, alebo by sa mohlo udiat' do budúcnosti. Taktiež bude na Tebe, nakoľko svojim virtuálnym priateľom z paralelných svetov prezradíš, ako sme na tom s technikou a jej používaním teraz. Je len na tebe, ako si vašu chatovačku dotvoríš a ktorá doba sa ti zapáči najviac.

Čo všetko viem o médiách

1. Hlavné postavy

Lucia

Teenagerka z roka 1995 – neexistovala v televízii ešte Markíza, ani Doma, ani Joj, ani Joj plus, ani TA3, ani väčšina českých programov. Mobilné telefóny ešte na Slovensku nemal takmer nikto a ak, tak iba veľké a veľmi ťažké. Väčšina ľudí začala mobilné telefóny využívať až okolo rok 2000. Čo sa týka internetu, v tom čase sa začal zavádzať na väčšine pracovísk a preto aj Lucia občas prišla k rodičom do práce a zapla si tam počítač a skúsila si vyhľadať webovú stránku svojej obľúbenej hudobnej skupiny. Často sa však stránka načítavala tak dlho, že sa k žiadnej informácií Lucia ani nedostala. Sociálne siete, Facebook, Azet, zoznamky ešte neboli u nás známe. O firme Google ešte Lucia ani nepočula.

Čo všetko viem o médiách

Ty

Teenager žijúci teraz. Jeho postava si ty, používa počítač ako ty. Je prihlásený na sociálnych sieťach ako ty. Má telefón ako ty. Vysedáva pri televízii presne tak často ako ty.

Zoran

Chlapec, ktorý bude teenagerom o pätnásť rokov. Kým ty si teraz chatuješ, on ešte nosí plienky, ale vďaka nášmu medzičasovému paralelnému chatu si on s tebou píše z roku 2029. Čo sa dovedy zmení? Aké televízie budeme mať? Budeme ešte používať počítače? Nebudú už aj tablety iba zastaranou vykopávkou, ktorú už Zoran nepozná?

Čo všetko viem o médiách

2. Prihlásenie sa do paralelného chatu..

Práve sa prihlasuješ do chatu, v ktorom sa v uzavretej skupine stretávaš s Luciou z roku 1995 a Zoranom z roku 2029.

Na akej stránke tento chat prebieha, alebo cez aký program? Čo najčastejšie používaš?.....

.....

Napiš pár informácii o tom, čo vieš o tomto chate, ktorý je tvoj obľúbený /máš na ňom svoj profil? Sú informácie, ktoré tam o sebe zadávaš verejné? Čo o tebe vedia ostatní, ktorí si ťa tam môžu vyhľadať?

.....

.....

.....

.....

Čo všetko viem o médiách

3. Zoznamovanie

Lucia: Ahoj, ja som Lucia, netuším, ako som sa sem dostala, ešte internet veľmi nepoznám. Len mi tu vyskočilo nejaké okno a vidím, že si máme písať.

Zoran: Čau, ja som Zoran, veľmi ti nepomôžem, tieto staré aplikácie poznám iba z hodín dejepisu. Kde to vlastne sme?

Ty: Čaute, tak ja som na svojom obľúbenom chate, takže pre mňa je všetko okey. Čo používate vy, keď toto je vám neznáme?

Lucia: Ja si s ľuďmi buď telefonujem, doma si natiahnem kábel od telefónu do svojej izby a večer sa tam zavriem a môžem kecať s kámoškou. A s tými, s ktorými si nevolám, tak si píšem listy. Mám tak kámošov z viacerých miest aj krajín.

Čo všetko viem o médiách

Ty a Zoran: Píšeš si listy?

Lucia: Nevidím na tom nič netradičné, robia to tak všetci.

Ty: Tak ja za seba môžem povedať, že ja dostávam listy domov do schránky /doplň ako často/

Zoran:.....
...../skús sa zamyslieť na tým, či Zoran v roku 2029 dostáva listy tak často ako ty, alebo menej, alebo by sa naozaj mohlo stať, že by už vôbec nemuseli mať doma schránky a doplň jeho odpoveď/

Zoznámenie prebehlo hladko, zistili ste, že ste z rôznych rokov a opäť sa na chate máte stretnúť o pár dní. Do toho času skús zistiť, aké seriály chodili v telke v roku 1995, ktoré by mohli zaujímať Luciu, alebo ktoré by zaujímali teba, ak by si žil v jej roku a mal pätnásť rokov.

Čo všetko viem o médiách

4. Rozhovor o televízii

Lucia: Čaute, idem neskoro, ale som sa zabudla pri
mojom obľúbenom seriály☺ /ak vieš,
aký sa v tom čase vysielal, skús doplniť jej odpoveď/

Ty: Tak to by sa mi nemohlo stať. Všetko, čo chcem, si
pozriem na nete, alebo si pustím v telke z archívu. /ktorú
z týchto možností využívaš viac? Alebo používaš aj iné
možnosti? Alebo pozeráš v televízii všetko v tom čase,
keď sa to aj naozaj
vysiela?/.....
.....
.....

Zoran:.....
.....
.....
.....

Čo všetko viem o médiách

...../skús povoliť uzdu fantázie a doplň, ako asi pozerá Zoran svoje obľúbené seriály v roku 2029. Aké možnosti by mohla mať televízia? Čo by si privítal ty, ak by si žil v takom roku?/

Lucia: A ako to máte s filmami? My si ich požičiavame na VHS kazetách vo videopožičovniach. Ja som zaregistrovaná ako členka v troch, takže si môžem vybrať☺ /vieš čo sú to VHS kazety? Máte ich ešte doma?/

Ty:.....
.....
...../tvojou úlohou je opísať Lucii, ako najčastejšie pozeráš filmy - v televízii, alebo kúpené na DVDčku, alebo stiahnuté z internetu, či nejak inak?/

Zoran: VHS a DVD? Tak u nás je všetko online.
.....
.....

Čo všetko viem o médiách

...../skús sa zamyslieť akú televíznu techniku budeme mať v rok 2029. Budeme mať podľa teba ešte televízne stanice?/

Skús sa o televízii porozprávať aj doma s rodičmi, alebo s učiteľmi v škole. Koľko televíznych kanálov si pamätajú? Kde všade mali televíziu? Jednu doma, alebo aj niekde na chalupe? Bol všade dostatočný signál? Ako sa im páčili programy, ktoré televízia vysielala? Okrem toho sa zamysli nad tým, ako je to v súčasnosti. Vyhovuje ti, koľko televíznych programov máte doma? Majú tvoji priatelia väčší výber programov?

Čo všetko viem o médiách

5. Natáčanie filmov

Natáčaš si niekedy krátke videá na telefón? Ak áno, tak ich potom aj ukladáš do počítača a niečo s nimi ešte robíš? Zostrihávaš ich nejako? Nedávajú vám v škole za domáce úlohy niečo natočiť alebo zostrihať? Ak máte zadanú nejakú seminárnu prácu, ocenili by vaši učitelia, keby si ju odovzdal vo forme videa alebo krátkeho filmu? Predstav si rozhovor so svojimi paralelnými priateľmi o tejto možnosti:

Zoran: Čaute, dnes sa nezdržím dlho, lebo mi treba ešte natočiť dvadsať minútový dokument o našom sídlisku na geografiu do školy.

Lucia: A vy máte doma kameru? My síce jednu máme, ale je veľmi veľká a ťažká a naši tvrdia, že s ňou neviem narábať a nikdy by mi ju na školské veci

Čo všetko viem o médiách

nepožičali. V podstate ju používame iba čisto na nejaké domáce videá, aby sme mali pamiatku do budúcnosti.

Ty:.....
.....
.....
...../napíš,
ako je to u vás v škole. Či niekedy niečo také robíte a ak by ste niečo také mali robiť, či by si mal kameru, alebo by si si natáčal na telefón, alebo ako by si inak riešil podobné zadanie domácej úlohy/

Zoran: My mávame takéto úlohy často. Už viem strihať v rôznych programoch a dokonca aj v telefóne mám aplikáciu, ktorá mi jednoducho vystrihne tie pasáže videá, ktoré sú nepoužiteľné.

Lucia: A ako to do školy odnesieš a ako to ukazuješ ostatným? Nechápem, veď keď je to na kazete z kamery, tak to sa nedá dať do počítača. A to, čo hovoríš o telefóne, si neviem ani predstaviť. My máme doma

Čo všetko viem o médiách

taký tlačítkový, ktorý si s káblom viem preniesť do izby, keď mám nejaký súkromný rozhovor. Nechápem, ako by sa na to dala nainštalovať kamera a hlavne, aj tak by som veľa nenatočila, keď to má kábel tak najviac tri metre. To jedine, že by som robila dokument z nášho bytu 😊

Ty:.....
.....
.....
.....
...../snaž sa Lucke vysvetliť, že do počítača nejdú kazety a ako sa video dá preniesť z počítača do školy. Okrem toho, vysvetli jej, čo je to mobilný telefón a ako sa dá naňho natáčať a že ide o telefón, ktorý sa nepoužíva s káblom/

Skús v škole navrhnúť, aby ste mali na prírodopis, alebo biológiu, natočiť krátke dokumenty o nejakých rastlinách, alebo o nejakom hmyze. Nemusí to byť

Čo všetko viem o médiách

individuálna práca, mohli by ste to robiť vo dvojiciach, či dokonca trojiciach. Popríklad, ak si tvorivý typ, môžeš tvorbu videá navrhnuť aj na predmet ako je literatúra – vybrať si režiséra spomedzi vás, spolužiakov a natočiť inscenáciu nejakého diela, ktoré preberáte, alebo ktoré máte ako povinné čítanie.

Čo všetko viem o médiách

6. Ako trávime voľný čas

Lucia: Tak ako chlapci? Ešte natáčate? Dávno som si s vami nepísala. Mala som toho teraz dosť veľa, lebo z tanečnej sme nacvičovali viac ako inokedy, máme totiž teraz dosť veľa vystúpení. Vy chodíte na nejaké krúžky?

Zoran: Čo je to za otázka, či chodíme, veď každý niekam musí chodiť, nie?

Lucia: Tak u nás väčšina detí príde domov zo školy a už iba sú na ihriskách, alebo pri telke, alebo pomáhajú rodičom, či sa učia na ďalší deň do školy. Ale naši chceli, aby som tancovala, tak chodím na tanečnú od piatich rokov.

Zoran: Tak u nás je trochu iný systém. Učíme sa od rána do obeda, a potom máme v škole ešte povinne voliteľné voľnočasové aktivity, do takej piatej, samozrejme, medzitým obed a hodina v knižnici, kde si riešime veci

Čo všetko viem o médiách

na ďalší deň do školy. Takže spať k veci, ja chodím na futbal a plus hrám v školskej kapele.

Ty:.....
.....
.....
...../opíš,

ako funguje školstvo u nás – máte na škole krúžky? Využívate ich? Chodíš ty na nejaký šport alebo iný krúžok? A ako je to s tvojimi spolužiakmi, väčšina niekam chodí, alebo sedia doma pri počítači a televízii?

Lucia: To máte super, mňa musia rodičia nosiť na druhý koniec mesta, aby som stíhala po škole tréningy. Keby sme mali v škole krúžky, ešte by som sa určite prihlásila na niečo iné, napríklad výtvarnú.

Ty:.....
.....
...../aký

Čo všetko viem o médiách

máš na to názor? Mali by byť voľnočasové aktivity v školách, alebo v jednotlivých športových a umeleckých kluboch? Môžu byť na každej škole rovnako kvalitné krúžky? Je nejaký krúžok, na ktorý by si rád chodil, ale sa to v tvojej blízkosti nedá?

Myslíš si, že ak by si nemal krúžky, bol by si viac času na internete?

Čo všetko viem o médiách

7. Veríme tomu, čo vidíme v telke?

Keď pozeráš televízne programy, veríš im? Skús si urobiť nasledujúci test a odpovedať na otázky, pričom si počítaj, koľkokrát si odpovedal „áno“.

1. Stane sa ti pri filme, alebo seriály, že prežívaš dej akoby bol skutočný a napríklad sa rozplačeš, alebo sa bojíš, vydesíš a podobne?
2. Myslíš si, že veci, ktoré sú v reklamách, sú lepšie, ako veci, ktoré v reklamách nie sú?
3. Kupuješ si reklamné produkty?
4. Veríš tomu, čo počuješ o známych osobnostiach a ich škandáloch, životoch a podobne?

Čo všetko viem o médiách

5. Myslíš si, že na Slovensku paparazzi¹ čakajú a fotia naše osobnosti pri chúlостivých chvíľach?
6. Považuješ niektorú televíznu stanicu za hodnovernejšiu² ako inú televíznu stanicu?
7. Sleduješ relácie ako Smotánka, Topstar a veríš podobným reláciám?
8. Myslíš si, že tak ako vyzerá Slovensko napríklad v Krimi novinách, tak vyzerá aj naozaj?
9. Myslíš, že večerné spravodajstvá dávajú príspevky z nášho reálneho života a takto vyzerá náš život?

¹ Fotografi a novinári pre bulvárne noviny alebo bulvárne relácie v televízii, ktorí vyhľadávajú škandály

² Znamená to, či si myslíš, že existuje aj taká televízna stanica, na ktorej sú určite pravdivejšie informácie ako na inej televíznej stanici a to aj v prípade, že by mali príspevok obe na rovnakú tému

Čo všetko viem o médiách

10. Myslíš, že naozaj by sa dalo žiť tak, ako žijú Priatelia?
11. Myslíš, že niektorá rodina môže fungovať tak, ako napríklad v sitkome Krok za krokom?
12. Myslíš, že na internete sú rovnako pravdivé informácie na všetkých webových stránkach?

Ak si na 10 až 12 otázok odpovedal áno, tak médiá považuješ za obraz reality. Je potrebné, aby si začal brať médiá viac s rezervou. Veď nakoniec, koľko havárií si v živote videl naozaj, alebo koľko ľudí po sebe strieľalo? Do médií sa dostáva iba upravená realita a nám sa život zdá hrozivejší, keď tomu všetkému veríme. Na nasledujúcich stranách budú odpovede na rovnakých dvanásť otázok, pričom budú aj vysvetlené, tak si ich prečítaj a napíš svoj názor☺

Ak si na 6 až 9 otázok odpovedal áno, je zrejmé, že médiá majú na teba určitý vplyv. Stačí si uvedomiť, že mediá sú iba spoločnosti, ktoré chcú zarobiť čo najviac

Čo všetko viem o médiách

financií a preto vysielajú veci, ktoré vedia, že nás najviac zaujmú, nie tie, ktoré sú obrazom reality, ktorá je okolo nás. Tá je totiž často omnoho jednoduchšia a nudnejšia a jednotlivé relácie by tak neboli také zaujímavé.

Ak si na 0 až 5 otázok odpovedal áno, znamená to, že médiá berieš s dostatočnou rezervou a neprikladáš ich obsahu vysokú váhu. To je dobré, len tak ďalej☺

Vysvetlenie jednotlivých otázok a ich odpovedí, alebo pohľad na to, ako fungujú médiá

1. Stane sa ti pri filme, alebo seriály, že prežívaš dej akoby bol skutočný a napríklad sa rozplačeš, alebo sa bojíš, vydesíš a podobne?

Všetky seriály a filmy sú iba fikciou, ktorá sa nikdy nestala a pravdepodobne ani nikdy nestane. Všetky streľby, vraždy, ale aj vášnivé vzťahy a lásky, sú iba vymyslené. Pri seriáloch a filmoch by sme si mali všimnúť

Čo všetko viem o médiách

to, ako je film spracovaný, ako reálne sú niektoré nebezpečné scény sfilmované a podobne. V každom prípade, netreba si myslieť, že život z filmového plátna je možné preniesť do života reálneho. To platí aj pri krviprelievaní, čo znamená, že by sme si nemali myslieť, že agresivita, ktorá je vo väčšine filmov a seriáloch, je normálna pre náš život. Platí to taktiež aj pre lásky a vzťahy z romantických seriálov a filmov, ktoré tiež v reálnom živote nefungujú. Vzťahy sú o komplikáciách, o kompromisoch, nie o tom, že je všetko ružové ako na filmovom plátne.

2. Myslíš si, že veci, ktoré sú v reklamách, sú lepšie, ako veci, ktoré v reklamách nie sú?

Veci, ktoré sú v reklamách, sú predovšetkým väčšinou o niečo drahšie ako tie, ktoré v reklamách nie sú. Netreba si však myslieť, že je to vďaka tomu, že sú kvalitnejšie. Cena je pri týchto výrobkoch vyššia práve preto, aby sa dala zo zisku z ich predaja kúpiť reklama.

Čo všetko viem o médiách

Ak ťa teda niečo v reklame osloví, v obchode si môžeš v pohode vybrať výrobok, ktorý je lacnejší alebo ktorý sa ti páči viac, reklama ani trochu nedáva záruku, že by produkt v nej bol najlepší. Dáva len záruku, že výrobca, ktorý výrobok vyrobil, mal financie na to, aby si reklamu zaplatil.

3. Kupuješ si reklamné produkty?

Ako sme napísali pri predchádzajúcej otázke, kupovať by sme si mali v obchodoch to, čo nás zaujme a čo chceme preto, že sa nám to páči. Nemali by sme si veci kupovať len preto, že sú z reklamy.

4. Veríš tomu, čo počuješ o známych osobnostiach a ich škandáloch, životoch a podobne?

Všetky celebrity žijú z toho, že sa o nich často hovorí. Ak by sa o nich nehovorilo, veľmi rýchlo sa na nich zabudne a tým pádom nebudú nikde pozývaní, či obsadzovaní do filmov, na koncerty a tak podobne. A tým pádom by ich kariéra skončila. A to väčšina z nich nechce dopustiť.

Čo všetko viem o médiách

Tým pádom občas sami vymyslia niečo, čím by na seba upriamili pozornosť médií, aby sa o nich trochu písalo. Netvrdíme, že je to tak stále. Ved' samozrejme, že občas sa niekomu známemu môže naozaj aj bez prípravy stať niečo, čo chcú novinári napísať. Niekedy sa však stáva, že si samotné celebrity vymyslia nejakú „pikošku“ a pozvú si médiá, aby sa o nich viac písalo. Média v takom prípade väčšinou neodmietajú pozvanie, pretože je to pre nich ľahko získaný príspevok.

5. Myslíš si, že na Slovensku paparazzi³ čakajú a fotia naše osobnosti pri chúlостivých chvíľach?

Tak, ako sme napísali pri predchádzajúcej otázke, u nás často novinári a fotografi nemusia čakať niekde na ulici, či náhodou neprejde okolo nejaká celebrita. Väčšinou cielene vedia, kam idú a kde celebrity nájdu, pretože tie ich sami pozývajú, aby sa o nich viac v médiách písalo

³ Fotografi a novinári pre bulvárne noviny alebo bulvárne relácie v televízii, ktorí vyhľadávajú škandály

Čo všetko viem o médiách

a aby teda tieto celebrity boli „v kurze“ a nezabúdalo sa na nich.

6. Považuješ niektorú televíznu stanicu za hodnovernejšiu ako inú televíznu stanicu?

Na Slovensku sú televízie rozdelené na dva typy: verejnoprávne a súkromné. Verejnoprávna televízia je RTVS, tá svoje relácie vysiela najmä na základe financií, ktoré získava z poplatkov od nás. Tým pádom nie je táto televízia závislá na financiách z reklamy. Ostatné televízie, ako je Markíza, JOJ, TA3, sú súkromné televízie, ktoré potrebujú zisk z reklamy. Znamená to, že súkromné televízie potrebujú, aby ich sledovalo čo najviac ľudí. Vtedy môžu povedať, že ich relácie sú najviac sledované a teda že sa medzi týmito reláciami oplatí kúpiť si reklamu na svoje výrobky, pretože túto reláciu uvidí veľa divákov. Tým pádom súkromné televízie musia do svojho vysielania zaraďovať všetko to, čo priťahuje divákov. Verejnoprávna televízia, ktorá

Čo všetko viem o médiách

nutne nepotrebuje reklamu, zaraďuje do vysielania to, čo považuje za správne. Našou úlohou je, aby sme si občas pozreli každú televíznu stanicu a aké relácie ponúka a rozhodli sa, čo je podľa nás správne a pravdivé a čo nie.

7. Sleduješ relácie ako Smotánka, Topstar a veríš podobným reláciám?

Smotánka má slogan: „Kto sa neobjavuje v Smotánke, akoby v slovenskom šovbiznise ani neexistoval“. Poznáme mnoho osobností, ktoré sa v Smotánke nikdy neobjavili a za osobnosti ich považujeme. A samozrejme, platí to aj opačne, v Smotánke sa často opakujú tie isté osobnosti, o ktorých však okrem tejto relácií nie je nikde počuť, nič už nejaky čas nerobia, neprodukurujú hudbu, nehrajú vo filmoch. Zamýšľate sa nad tým niekedy? Za „smotánku“ by sme mali považovať ľudí, ktorí sú celebritami pre nás preto, že sa nám páči ich tvorba. Nie preto, že každý víkend sa prídu s novou kabelkou ukázať

Čo všetko viem o médiách

na nejakú párty, kde sú aj kamery Smotánky, či podobných relácií. Opäť je iba na nás, aby sme vedeli vyberať, ktorý príspevok v podobných reláciách stojí za to si ho pozrieť a ktorý slúži len ako propagácia nejakej osobnosti.

8. Myslíte si, že tak ako vyzerá Slovensko napríklad v Krimi novinách, tak vyzerá aj naozaj?

Spravodajské relácie na Slovensku vo väčšine prípadov nie sú o tom, ako reálne vyzerá život na Slovensku, lebo povedzme si pravdu, ak by mali ukazovať, ako vyzerá klasický deň, tak by boli dosť nudné. A preto sa do nich vyberá len to najzaujímavejšie. A čo je zaujímavé? Väčšinou samé tragédie a nešťastia. Tým pádom sa často stáva, že televízne noviny sú plné negatívnych správ a my im začíname veriť a často sa začíname báť, že sa aj nám môže niečo stať. Je dôležité pri spravodajských reláciách myslieť na to, že my v našej blízkosti nepoznáme nikoho, kto by prežíval taký život ako v správach. A tým pádom,

Čo všetko viem o médiách

že nám neukazujú pravú tvár života, ale iba to, čo je atraktívne a teda aj skreslené. Z toho dôvodu vznikli aj Krimi noviny, pretože médiá majú dojem, že ľudia chcú vidieť nešťastie. Zmeniť sa to môže jedine tak, že takéto relácie nebudeme pozerat'. Keď im klesne sledovanosť a oni nebudú vedieť predat' reklamu, budú hľadať iné spôsoby ako nás prilákať, možno niečím pozitívnejším.

9. Myslíš, že večerné spravodajstvá dávajú príspevky z nášho reálneho života a takto vyzera náš život?

V predchádzajúcej otázke sme uviedli, aký proces funguje pri vyberaní príspevkov do spravodajstva. V podstate by ste si také niečo vedeli aj nasimulovať napríklad v škole. Každá spravodajská relácia tvrdí, že prijímajú podnety a námety na príspevky aj od nás, divákov. Skúste do televízie napísať, kedy by prišli skôr - natočiť nejaký váš školský športový zápas alebo natočiť reportáž o tom, že nejaký žiak spadol v škole zo zábradlia. Na základe toho

Čo všetko viem o médiách

je potrebné sa pozerat' na to, aká realita je v médiách. Iba tá, ktorú si samé média tvoria, nie tá, ktorú tvorí sám život.

10. Myslíš, že naozaj by sa dalo žiť tak, ako žijú
Priatelia?

Skúste sa s rodičmi alebo priateľmi, alebo učiteľmi v škole porozprávať o tom, či je reálne, aby šestica priateľov žila desať rokov tak, že sú každý deň spolu, ich vzťahy nijak neovplyvujú na ich priateľstvá a najmä, aby po práci na seba mali toľko času, že môžu každý deň sedieť buď na káve alebo v byte u niektorého z nich. V reálnom živote ľudia po práci potrebujú občas nejak aktívne zrelaxovať, ísť si zašportovať, nakupovať, variť, prať, žehliť, upratovať svoju domácnosť. Niekedy by každý z nich zašiel na kávu aj s kolegami, poprípade s vlastnou rodinou a rodičmi na rodinné oslavy. Je nemožné, aby dokázali spolu takto fungovať, aj keď to na obrazovke vyzerá veľmi reálne a ideálne.

Čo všetko viem o médiách

11. Myslíš, že niektorá rodina môže fungovať tak, ako napríklad v sitkome Krok za krokom?

Podobne ako pri Priateľoch, aj pri Krok za krokom a podobných rodinných sitkomochoch si musíme uvedomiť, že žiadna rodina nie je schopná fungovať tak ideálne. V rodine, kde je sedem detí, by nemohla zamestnaná kadernička zvládať celú domácnosť, pričom deti jej veľmi nepomáhajú. Je veľmi nepravdepodobné, že by stále všetci po dome chodili oblečení ako do školy alebo na rande a nikdy by nepoužívali žiadne teplákové súpravy. Nie je možné, aby v niektorej rodine všetko harmonicky fungovalo bez toho, aby v nej boli aj zlé dni. Tie totiž tiež patria k životu. V každom prípade, z takýchto relácií si môžeme odnášať dobrý pocit, poprípade aj snahu občas životné relácie brať s humorom a sarkazmom. Nie je však reálne očakávať, že takto to môže fungovať v živote naozaj.

Čo všetko viem o médiách

12. Myslíš, že na internete sú rovnako pravdivé informácie na všetkých webových stránkach?

Internet je plný informácií, ktoré je potrebné vedieť si vybrať. Sú oficiálne stránky organizácií, škôl, klubov a inštitúcií, kde sú informácie z danej oblasti overené a na zodpovednosti správcu stránky. Potom sú stránky ako sociálne siete, blogy a diskusné fóra, kde musíme brať informácie s rezervou. Sú totiž iba subjektívnym osobným názorom jednotlivých autorov príspevkov a blogov. Z takýchto článkov nie je možné čerpať overené informácie napríklad do seminárov do škôl, pretože blog si môže založiť ktokoľvek z nás. A písať na blogu každý z nás môže taktiež o čomkoľvek a internet je neuveriteľne veľký priestor na to, aby sa takýto obsah dal kontrolovať.

Skús sa zamyslieť nad tým, ako asi môže veriť televízii Lucia a Zoran. Mysli pri tom na to, že v Luciinom čase ešte nie je na výber ako jeden program

Čo všetko viem o médiách

a to verejnoprávny. V Zoranovom čase môže byť televízií ešte viac ako v našom čase, ale možno aj v škole majú mediálnu výchovu a učia sa médiám rozumieť. Čo si myslíš ty? Ako vníma obsah v televízii Lucia a ako Zoran?

.....

.....

.....

.....

.....

Čo všetko viem o médiách

8. Internet alebo knižnica?

V predchádzajúcej kapitole sme uviedli, že na internete je veľa neoverených informácií. Napísať článok na internet je samozrejme omnoho jednoduchšie ako napísať knihu. Bol si niekedy vo vašej mestskej knižnici? Máte v škole školskú knižnicu? Využívaš ju? Skús sa o tom porozprávať s Luciou, ktorá sa práve vrátila z knižnice a píše si do školy seminárku.

Lucia: Ahoj, čo porábaš? Ja mám chvíľu čas, lebo som prišla z knižnice a kým si utriedim myšlienky, tak som sa rozhodla trochu sa odreagovať☺ Nemáš na zajtra veľa učenia, neruším ťa?

Ty.....

/napíš, ako si na tom reálne s učením do školy na ďalší deň/

Čo všetko viem o médiách

Lucia: Mne to dnes trochu trvalo, lebo som v knižnici chcela šesť kníh, z ktorých môžem zistiť niečo do seminárky, ale z toho iba tri sa dali požičať na doma. Ostatné som si musela prelistovať v čitárni a vypísať si z nich dôležité veci. Štve ma to, lebo to je jasné, že som to vôbec nestihla pozrieť celé. Ty chodíš do čitárne?

Ty:.....
.....
.....
...../napíš, či reálne vôbec chodíš do knižnice a ak áno, či využívaš aj čitáreň/

Lucia: Ja si veľmi neviem predstaviť, že by neboli knižnice, ale všetko by som si hľadala len doma na počítači. Sú tam v počítači všetky knihy z knižnice uložené? Či ako to na internete funguje?

Ty:.....
.....
...../vysvetli

Čo všetko viem o médiách

Lucii, ako si na internete vyhľadávaš informácie do školy. Sú na nete podľa teba prescenené knihy z knižnice? Ak si nie si istý, opýtaj sa niekoho z učiteľov alebo rodičov/

Lucia: Na internete to funguje tak, že tam každý môže mať svoju stránku a písať čokoľvek? Ako potom vieš, čomu môžeš veriť a čomu nie?

Ty:.....
.....
.....
.....
.....

...../vysvetli Lucii, ako si vyberáš informácie z internetu, ktoré používaš pri domácich úlohách. Zadávajú vám učitelia, z ktorých stránok nemáte čerpať informácie a z ktorých áno?/

Lucia: Je to jednoduché nájsť si tie správne informácie medzi takým množstvom informácií, ktoré na tom

Čo všetko viem o médiách

internete sú? Nebolo by pre teba jednoduchšie, keby si tiež zašiel do knižnice? Tam je na každú odbornú tému najviac jeden regál a dá sa tam zorientovať veľmi rýchlo a aj knihovníčky ti vedia poradiť.

Ty:.....
.....
.....
.....
.....

...../vysvetli Lucii, či by si chcel chodiť do knižnice, alebo nie. Či by vyhľadávanie informácií tam bolo pre teba jednoduchšie, alebo sa ti ľahko orientuje v množstve informácií aj na internete/

Lucia: A ani v telke u vás nejdú žiadne seriály, kde by ľudia trávili čas v knižnici? U nás všetky seriály, kde hrajú stredoškólači, sú o tom, že sedia v knižniciach, tam sa učia a tam sa často aj zoznamujú so svojimi chalanmi a babami.

Čo všetko viem o médiách

Ty:.....
.....
.....

...../napíš Lucii,
či si všímaš, že aj u nás v súčasnosti v sitkomoch mládež
trávi v knižnici. Popríklad napíš aj v akých seriáloch si to
videl/

Lucia: A čo myslíš, ako si vyhľadáva informácie Zoran?

Ty:.....
.....
.....

...../skús na
základe toho, čo už o Zoranovi vieš, napísať, ako to asi
môže vyzerat' v budúcnosti. Nezabúdaj, že Zoran
spomínal, že je celý deň v škole a tam sa pripravuje aj na
ďalší deň do školy. Myslíš, že majú v školách klasické

Čo všetko viem o médiách

knižnice, alebo tam majú miestnosti s počítačmi, kde si každý hľadá čo potrebuje? Alebo máš iný nápad, ktorý by mohol v budúcnosti byť zavedený do škôl?/

Lucia: Ako by si chcel, aby príprava na seminárky u teba vyzerala v ideálnom prípade?

Ty:.....
.....
.....
.....
...../napíš

, či ti vyhovuje učiť a písať práce tak, ako to robíš teraz, alebo si vieš predstaviť aj nejaké ideálnejšie riešenie/

Ak ti pri tejto úlohe napadlo niečo, čo by sa dalo s učiteľmi prediskutovať, skús sa s nimi porozprávať. Môžeš napríklad do seminárnych prác spracovávať informácie z dokumentárnych filmov? Môžeš sa na biológiu či geografiu pripravovať aj z programov ako je

Čo všetko viem o médiách

Animal Planet či iných dokumentárnych programov? Ak to tak doteraz u vás v škole nebolo, vieš to pri najbližšej úlohe navrhnúť učiteľovi?

Používate v škole pri všetkých predmetoch na výučbu iba učebnice, alebo vám učitelia nosia aj prefotené informácie z nejakých oficiálnych internetových stránok? Alebo si pozeráte aj nejaké dokumenty? Sú podľa teba na školách dostatočne využívané médiá?

Čo všetko viem o médiách

Záver

Veríme, že ti táto malá knižočka pomohla zorientovať sa v tom, ako fungujú médiá, teda hlavne televízia a internet. Samozrejme, problematika mediálnej výchovy je omnoho širšia, dalo by sa písať o bulvárnych časopisoch, o rozhlasových staniaciach... Cieľom tejto knihy však bolo iba to, aby si vedel, že v súčasnosti žijeme v dobe, kde nie je možné sa spoliehať na to, že v televízii získame iba správne a pravdivé informácie. Že sa nemôžeme správať tak, akoby sme žili v takom „krutom“ svete, ako to často médiá vykresľujú. Samozrejme, to platí aj vo vzťahu s tvojimi rodičmi. Ak ti zakazujú niečo, čo sa ti zdá neprimerané, opýtaj sa ich, či to nemohli robiť ani oni v tvojom veku. A ak povedia, že to bolo iné, že vtedy nebola taká nebezpečná doma, skús im argumentovať tým, že vtedy len nebolo toľko médií a zla v nich. Ale že bežný život sa nemení.

Čo všetko viem o médiách

Médiá majú veľmi veľkú silu. Chcú nás ovplyvňovať. Chcú, aby sme im verili. Je na nás, aby sme médiá využívali iba vo svoj prospech. Aj z televízie, aj z internetu by sme mali vyťažiť to, čo je na nich dobré, a negatívne vplyvy by sme mali čo najviac ignorovať.

To sa týka aj sociálnych sietí. Ak si na nejakej prihlásený, pokojne si čítaj statusy priateľov a to, čo zdieľajú a na aké veci myslia, snaž sa však čo najmenej informácií zo svojho súkromia dávať na internet. Nikdy nevieš, kto ich môže časom využiť proti tebe a na internete sa len máločo dá odstrániť navždy, internet si všetko, čo sme naň niekedy zavesili, pamätá.

Veríme, že sme ťa inšpirovali a ukázali ti, ako rýchlo sa mediálna doba mení a že málokto z nás s ňou stíha držať krok a tým pádom byť v nej aj poriadne zorientovaný. Ty môžeš byť jedným z nich.

Táto knižka vychádza iba vo veľmi nízkom náklade, ak máš pocit, že v nej sú veci, ktoré sú zaujímavé aj pre

Čo všetko viem o médiách

tvojich priateľov, požičaj im ju, poprípade o nej povedz svojej triednej učiteľke v škole. Tým, že budeme žiť svoje reálne životy a nie iba tie statusové, mediálne, môžeme byť naozaj šťastní. Nezabúdajme žiť aj inak ako iba virtuálne.

Na nasledujúcich stránkach nájdeš aj literatúru a linky na publikácie, ktoré sa venujú mediálnej výchove, ak by ťa táto oblasť zaujímala. Okrem toho sa jej môžeš vo svojom okolí venovať tak, že sa budeš angažovať v príprave školských médií, ktoré v škole máte. Ak nemáte, môžeš sám navrhnúť, aby ste mali nejaký internetový časopis na stránke školy, alebo aby ste cez veľkú prestávku mohli v školskom rozhlase vysielat' nejaké aktuality z diania v škole a okolí.

Čo všetko viem o médiách

LITERATÚRA

BALÁŽOVÁ, E.: *Mediálna výchova v etickej výchove*. Banská Bystrica: PFUMB v BB, 2012, 40s. ISBN 978-80-557-0451-7.

BALÁŽOVÁ, E.: *Rozvíjanie mediálnych kompetencií v etickej výchove*. Banská Bystrica: PFUMB v BB, 2012, 74s. ISBN 978-80-557-0458-6.

BRESTOVANSKÝ, M.: *Úvod do mediálnej výchovy*. Trnava: Trnavská univerzita, 2010, 88s. ISBN 978-80-8082-396-2.

DROBNÝ, M. – GREGUSSOVA, M.: *Deti v sieti*. Bratislava: eSlovensko, 2013, 111s. ISBN 978-80-970676-6-3,

DU PLESSIS, E: *Jak zákazník vníma reklamu*. Brno: Computer Press, 2007, 215s. ISBN 978-80-251-1456-8.

HRADISKÁ, E. – ŠULEK M.: *Psychológia v marketingu*. Banská Bystrica : EF UMB, 1999, 113s. ISBN 80-8055-197-9

Čo všetko viem o médiách

HRADISKÁ, E. – LETOVANCOVÁ, E.: *Psychológia v marketingovej komunikácii*. Bratislava: UK BA, 2010, 172s. ISBN 978-80-223-2830

PETRANOVÁ, D., VRABEC, N.: *Mediálna výchova pre učiteľov stredných škôl*. Trnava: Fakulta masmediálnej komunikácie UCM v Trnava. 2011, 221s. ISBN 978-80-8105-248-4.

POLÁKOVÁ, E.: *Mediálne kompetencie. Úvod do problematiky mediálnych kompetencií*. Vranov nad Topľou: ELIBROL, 2011, 145s. ISBN 978-80-89528-02-8.

POSPÍŠIL, J., ZÁVODNÁ, L.S.: *Mediální výchova*. Computer Media s.r.o., 2009, 88 s. ISBN 978-80-7402-022-3.

POSPÍŠIL, J., ZÁVODNÁ, L.S.: *Mediální výchova. Cvičebnice - Zadání*. Computer Media s.r.o. 2010, 88 s. ISBN 978-80-7402-039-1.

POSPÍŠIL, J., ZÁVODNÁ, L.S.: *Mediální výchova. Cvičebnice - Řešení*. Computer Media s.r.o. 2010, 88 s. ISBN 978-80-7402-055-1.

Čo všetko viem o médiách

POSPÍŠIL, J., ZÁVODNÁ, L.S.: *Mediální výchova. Metodika*. Computer Media s.r.o. 2010, 88 s. ISBN 978-80-7402-040-7.

REIFOVÁ, I. a kol.: *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál. 2004, 328 s. ISBN 80-7178-926-7.

REMIŠOVÁ, A.: *Etika médií*. Bratislava: Kalligram. 2010, 310s. ISBN 978-80-9101-376-8.

ROGERS, V.: *Kyberšikana: pracovní materiály pro učitele a žáky i studenty*. Praha: Portál. 2011, 104 s. ISBN 978-80-7367-984-2.

STAFFORD, r.: *Redefining creativity*. London: British Film Institute, 1992

VRABEC, N.: *Mládež a médiá: Mediálna gramotnosť mladých ľudí na Slovensku*. Bratislava: IUVENTA Slovenský inštitút mládeže. 2008, 37 s. ISBN 978-80-8072-074-2.

Čo všetko viem o médiách

Internetové zdroje:

KAČINOVÁ, V.: Terminologické problémy mediálnej výchovy. [online] In *Communicationtoday.sk*. Dostupné na: http://www.communicationtoday.sk/wp-content/uploads/CT-2_2012-2.pdf>

Koncepcia mediálnej výchovy v Slovenskej republike v kontexte celoživotného vzdelávania [online] In *Zodpovedne.sk*. Dostupné na: http://www.zodpovedne.sk/download/koncepcia_medialnej_vychovy_v_SR.pdf>

Mediálna výchova – literatúra, internetové zdroje. [online] In *Statpedu.sk*. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. Dostupné na: <http://www.statpedu.sk/files/documents/svp/gymnazia/prierezove/medialna/medialna-vychova-literatura-internetove-zdroje.pdf>>

Stav mediálnej výchovy na slovenských základných školách. [online] In *Issuu.com*. Dostupné na: http://issuu.com/medialnavychova.sk/docs/vyskumna_sprava_zs.original>

Čo všetko viem o médiách

Štátny vzdelávací program mediálna výchova (prierezová téma) [online] In *Statpedu.sk*. 2011. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. Dostupné na: <http://www.statpedu.sk/files/documents/svp/prierezove_temy/medialna_isced1.pdf>

<http://fss.muni.cz>

www.medialnavychova.sk

<http://www.mediasetbox.cz/data/text/000038/od-gutenbergga-k-internetu.pdf>

www.ovce.sk

www.rozpravka.info

www.zodpovedne.sk

www.zabky.sk

www.minedu.sk

www.statpedu.sk

www.unipo.sk

Čo všetko viem o médiách

www.upjs.sk

Európske dokumenty:

Odporúčanie 1466 (2000) [1] Mediálna výchova
<<http://www.radaeuropy.sk/?736>>

Odporúčanie Rec(2009)5 Výboru ministrov Rady Európy členským štátom o opatreniach na ochranu detí pred škodlivým obsahom a správaním a na podporu ich aktívnej účasti v novom informačnom a komunikačnom prostredí
<<http://www.radaeuropy.sk/?odporucanie-2009-5-o-opatreniach-na-ochranu-deti-pred-skodlivym-obsahom>>

Komisia vyhlásila novú výzvu pre informačnú spoločnosť: ako sa stať gramotným v oblasti nových médií
<<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?referenc>>

Čo všetko viem o médiách

[e=IP/09/1244&format=HTML&aged=0&language=SK&guiLanguage=en](#)

Budovanie Európy pre deti a s deťmi
<http://www.radaeuropy.sk/swift_data/source/dokumenty/ikre/publikacie/dokumenty/Budovanie_Europy_pre_deti_a_s_detmi.pdf>

Čo všetko viem o médiách

O autorke knihy

Mgr. Miroslava Langerová, PhD. vyštudovala odbor Masmediálna komunikácia, pričom si na Slovensku prešla viacero škôl:

- 2001 – 2004 – titul Bc. získala na Univerzite sv. Cyrila a Metoda v Trnave
- 2004 – 2006 – titul Mgr. získala na Prešovskej univerzite v Prešove
- 2011 – 2014 – titul PhD. získala na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre

Na základe školských aj mimoškolských skúseností a mediálnych zručností si v roku 2005 založila združenie Žabky, ktoré sa venuje mediálnej výchove na základných a stredných školách, ako aj v letných detských táboroch. Toto združenie od roku 2006 do roku 2010

Čo všetko viem o médiách

prevádzkovalo internetovú televíziu, kde relácie natáčali deti a mládež z Košického a Prešovského kraja. V roku 2009 združenie Žabky získalo akreditáciu na vzdelávacie moduly mediálnej výchovy pre žiakov aj učiteľov.

V súčasnosti Mirka Langerová pôsobí ako lektorka v združení Žabky a mediálnu výchovu už päť rokov učí na základných a stredných školách a od roku 2011 taktiež pracuje ako vysokoškolský pedagóg na súkromnej vysokej škole Dubnickom technologickom inštitúte v Dubnici nad Váhom. Vysokoškolských študentov učí predmety súvisiace s mediálnou výchovou a multimédiami vo vzdelávaní.

Vydávajú: Žabky a Dubnický technologický inštitút

Prvé vydanie. 2014

ISBN 978-80-89400-96-6

9 788089 400966 >